

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unión belüli értékpapír-elszámolás javításáról és a központi értéktárakról, valamint a 98/26/EK irányelv módosításáról

(COM(2012) 73 final – 2012/0029 (COD))

(2012/C 299/14)

Előadó: **Peter MORGAN**

2012. március 15-én az Európai Parlament és 2012. április 3-án az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unión belüli értékpapír-elszámolás javításáról és a központi értéktárakról, valamint a 98/26/EK irányelv módosításáról

COM(2012) 73 final – 2012/0029 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2012. június 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. július 11–12-én tartott, 482. plenáris ülésén (a július 11-i ülésnapon) 110 szavazattal 2 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözlöi a szabályozási kezdeményezést. A központi értéktár-rendelet hatálybalépésével az Európai Bizottság elkészült az EU pénzügyi infrastruktúrájára vonatkozó szabályozás új keretének három pillérével, melyek a következők: a központi értéktár-rendelet (CSD), az európai piaci infrastruktúra-rendelet (EMIR) és a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelv (MiFID/MiFIR).

1.2 Az euró bevezetése katalizálta a több tagállamra kiterjedő értékpapír-befektetéseket, a több tagállamra kiterjedő befektetések zökkenőmentes működéséhez pedig nélkülözhetetlenek az Unió-szerte közös normák. A szigorú teljesítési fegyelem csökkenti a partnerkockázatot, konkrétan a likviditási kockázatot és a cserekockázatot, és ami még fontosabb: előmozdítja a befektetővédelmet, mivel segít annak biztosításában, hogy az értékpapírt vásárlókat és eladókat biztonságos módon és időben kiszolgálják. Ebben a tekintetben a rendelet fontos lépést jelent az egységes piac megvalósításához vezető úton.

1.3 A központi értéktárak tevékenységi körét tekintve komoly változást jelent a korlátozott banki engedély birtoklásának tilalmára vonatkozó javaslat. Ez hatással lesz a két nagy nemzetközi központi értéktárra, amelyek banki lehetőségeiket igen nagy mértékben használják a tőzsdei elszámolás és a letéti őrzés támogatására. Az EGSZB tudatában van annak, hogy világszinten (G20, Európai Bizottság, IOSCO stb.) határozottan a hitelintézetek szétválasztását részesítik előnyben. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal és úgy véli, hogy a legjobb megoldást a különálló bankok jelentik.

1.4 Igen fontos az egységesen T+2-es (a kereskedés napját követő második napban meghatározott) elszámolási kötelezettségre vonatkozó javaslat. Valószínű, hogy az EU-ban ez elérhető, de a globális tranzakciók tekintetében még számos probléma vár megoldásra.

1.5 A javaslatokban kötelezővé teszik a forgalomképes értékpapírok dematerializációját. A kijelölt átmeneti időszak 2020. január 1-jén ér véget. Ugyanakkor a tagállamok előmenetele e tekintetben egyenlőtlen, és elképzelhető, hogy politikai kompromisszumra van szükség.

2. Bevezetés

2.1 A központi értéktárak („CSD-k”) a pénzügyi piacok szempontjából rendszerszintű jelentőséggel bíró intézmények. Az értékpapírtőzsdén vagy azon kívül zajló értékpapír-kereskedelmet az adott ügyletek elszámolásához – azaz az értékpapírok készpénz ellenében történő szállításához – vezető, kereskedés utáni folyamatok követik. A központi értéktárak azok a fő intézmények, amelyek úgynevezett értékpapír-elszámolási rendszerek üzemeltetése révén lehetővé teszik az elszámolást. A központi értéktárak ezenfelül biztosítják az értékpapírszámlák elsődleges rögzítését és központi vezetését, amelyeken megjelenik, ki és hány értékpapírt bocsátott ki, illetve rögzítik az ezen értékpapír-állományokban bekövetkező változásokat.

2.2 A központi értéktárak monetáris politikai okokból is lényeges szerepet játszanak a fedezeti piacon. Az Európai Unióban és különösen az euróövezetben a központi banki monetáris politikai műveletek során elfogadható biztosítékok például szinte kivétel nélkül a központi értéktárak által üzemeltetett értékpapír-elszámolási rendszereken haladnak keresztül.

2.3 2010-ben az európai uniós értékpapír-elszámolási rendszerekben hozzávetőleg 920 billió EUR értékű ügylet elszámolására került sor, és 2010 végén a rendszer közel 39 billió EUR összegű értékpapírt tartalmazott. Az Európai Unióban több mint 30, azaz általában országonként egy központi értéktár és két „nemzetközi” központi értéktár található („ICSD” – a Clearstream Banking Luxembourg és az Euroclear Bank), amely utóbbiak a központi értéktárak nemzetközi kötvények, közismert nevükön „eurókötvények” kibocsátására szakosodott alcsoportját alkotják.

2.4 Míg a központi értéktárak a nemzeti határokon belül többnyire biztonságosak és hatékonyak, a több tagállamra kiterjedő befektetést támogató, több tagállamot érintő elszámolás bonyolultabb, és magasabb költségekkel jár, mint a belföldi eljárások. A meghíusult elszámolások száma a több tagállamra kiterjedő ügyletek esetében például magasabb, mint a belföldi ügyleteknél, és a több tagállamot érintő elszámolás költsége a belföldi áraknak akár a négyszerese is lehet. A központi értéktár költségei általánosságban minimálisak az infrastruktúra összes elemének felhasználásával járó összköltségen belül, de a kibocsátók számára jelentős költséget képviselnek.

2.5 A biztonsági problémák többek között az alábbi tényezőkből fakadnak:

- Az elszámolási ciklus hossza. A kereskedés és az elszámolás között eltelt időszak az Európai Unióban nem harmonizált, ami zavarokat okoz a több tagállamra kiterjedő értékpapír-ügyletek elszámolásánál;
- Az értékpapírok egy kisebb, de jelentős része továbbra is papíralapú. Ezek elszámolására jóval hosszabb elszámolási ciklust követően kerül sor, növelve a befektetői kockázatot;
- A meghíusult elszámolásokra, amikor az ügylet elszámolása nem történik meg a tervezett időpontban, nem vonatkoznak az összes piacon érvényes, visszatartó erejű bírságok, ahol pedig léteznek ilyenek, az elszámolásokkal kapcsolatos fegyelmi intézkedések piaconként rendkívül eltérők;
- Míg a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerekben az elszámolások véglegességéről szóló 98/26/EK irányelv csökkentette az értékpapír-elszámolási rendszerben részt vevő tag ellen indított fizetéseképtelenségi eljárás azon hatását, amely az egész rendszerben zavarokat okozhat, a rendszert érintő egyéb kockázatokkal vagy az azt üzemeltető központi értéktár alkalmazkodóképességével nem foglalkozik. Az elszámoláshoz kapcsolódó kiegészítő banki szolgáltatások nyújtásából eredően több központi értéktár további hitel- és likviditási kockázatoknak van kitéve;
- Noha a központi értéktárak összekapcsolódásáról szóló megállapodásokat az európai elszámolási piacok megszilárdítása felé tett első lépésnek tekintik, azok az ilyen kapcsolatokra vonatkozó célzott prudenciális szabályok hiányában biztonsági problémákat vetnek fel. Ezenfelül fokozzák a központi értéktárak összekapcsoltságát, ami még indokoltabbá teszi egy közös prudenciális keret bevezetését.

2.6 A hatékony egységes belső elszámolási piac hiánya szintén fontos problémák forrása. A kereskedés utáni piac létrejöttét Európában továbbra is jelentős akadályok gátolják, úgymint az értékpapír-kibocsátók központi értéktárakhoz való hozzáféréseinek korlátozása, az Európai Unión belül a központi értéktárakra vonatkozó eltérő nemzeti engedélyezési rendszerek és szabályok, valamint az egyes nemzeti központi értéktárak közötti korlátozott verseny. Ezek az akadályok igen széttagolt piacot eredményeznek. Következésképpen az ügyletek több tagállamot érintő elszámolása feleslegesen bonyolult „holding-láncok” keretében történik, gyakran több központi értéktár és számos más közvetítő közreműködésével. Mindez kedvezőtlenül befolyásolja a hatékonyságot, illetve a több tagállamra kiterjedő ügyletekhez kapcsolódó kockázatokot.

2.7 Fontos problémákról van szó, ugyanis Európában a szokásos értékpapír-eladási/vásárlástól kezdve a biztosítékát-ruházásokig egyre nő a több tagállamra kiterjedő ügyletek száma, a központi értéktárak pedig egyre összekapcsoltabbá válnak. A Target2 Securities (T2S) megjelenésével ezek a tendenciák várhatóan erősödni fognak. A T2S projektet az eurórendszer indította útjára, amelynek célja, hogy 2015-től kezdődően határok nélküli közös értékpapír-elszámolási platformot biztosítson Európában.

3. A rendeletjavaslat lényegi tartalma

3.1 A rendeletjavaslat két fő részre tagolódik. Ezek az értékpapír-elszámolásokkal összefüggésben a piaci szereplőket érintő intézkedések (II. cím) és a kifejezetten a központi értéktárakra vonatkozó intézkedések (III., IV. és V. cím).

Értékpapírok elszámolása

3.2 A II. cím kötelezővé teszi az értékpapírok úgynevezett dematerializációját/immobilizációját, amely az értékpapírok könyvelési tétel formájában történő kibocsátása. Ennek az intézkedésnek a célja az elszámolás hatékonyságának fokozása, az elszámolási időszakok lerövidítésének előmozdítása és az értékpapír-kibocsátások integritásának biztosítása az értékpapír-állományok könnyebb összeegyeztetésének lehetővé tételével. A rendeletjavaslat kellően hosszú, 2020. január 1-jéig tartó átmeneti időszakot ír elő, hogy lehetővé tegye az említett intézkedésnek való megfelelést az olyan tagállamban működő piaci szereplők számára, ahol még jelentős papíralapú értékpapír-állomány van.

3.3 A II. cím emellett Unió-szerte harmonizálja az értékpapírügyletekre vonatkozó elszámolási időszakot. A legtöbb európai értékpapírügyletet az egyes piacoktól függően a kereskedés napját követő két vagy három napon belül elszámolják. Az elszámolási időszakot harmonizálni fogják és a kereskedés napját követő két napban határozzák meg, ennél rövidebb elszámolási időszak azonban megengedett.

3.4 A II. cím végül az Európai Unió egész területén összehangolja az elszámolásokkal kapcsolatos fegyelmi intézkedéseket is. Ezek az elszámolások elmulasztását megakadályozó előzetes, illetve a meghíusult elszámolások kezelését célzó utólagos intézkedéseket foglalnak magukban.

A központi értéktárak engedélyezése és felügyelete

3.5 A 98/26/EK irányelv az értékpapír-elszámolási rendszereket olyan alakszerű megállapodásokként határozza meg, amelyek lehetővé teszik értékpapírok különböző részt vevő felek közötti átruházását. Az irányelv ugyanakkor az ilyen rendszerek üzemeltetéséért felelős intézményekre nem tér ki. Az ilyen rendszerek egyre összetettebb jellegét és az elszámoláshoz kapcsolódó kockázatokat figyelembe véve elengedhetetlen, hogy az értékpapír-elszámolási rendszereket üzemeltető intézményeket közös prudenciális szabályok mentén jogilag meghatározzák, engedélyezzék és felügyeljék.

3.6 A központi értéktárakat a letelepedésük helye szerinti illetékes nemzeti hatóságoknak engedélyezniük és felügyelniük kell. Tekintettel azonban tevékenységeik egyre több tagállamra kiterjedő jellegére, adott esetben a központi értéktár által üzemeltetett értékpapír-elszámolási rendszer(ek)hez vagy a csoporthoz tartozó más jogalanyokhoz kapcsolódó hatóságokkal is konzultálni kell. A EEPH fontos szerepet játszik majd az engedélyezési folyamat harmonizálását és a hatóságok közötti együttműködés biztosítását célzó technikai standardtervezetek kidolgozásában.

3.7 A javaslat az engedélyezett központi értéktárak részére „útlevelet” biztosít, amely feljogosítja őket arra, hogy egy másik tagállamban történő közvetlen szolgáltatásnyújtás vagy ottani fióktelep létrehozása útján szolgáltatást nyújtsanak. Uniós hozzáférés csak az EÉPH által elismert harmadik országbeli központi értéktárak részére adható.

A központi értéktárakra vonatkozó követelmények

3.8 Mivel a központi értéktárak az értékpapírpiacon szempontjából rendszerszintű jelentőséggel bírnak és kritikus szolgáltatásokat nyújtanak, működőképességük és a bennük részt vevők védelmének biztosítása érdekében azokat szigorú prudenciális szabályoknak kell alávetni. A központi értéktárakra vonatkozó követelmények több kategóriába szerveződnek: szervezeti követelmények, üzletviteli szabályok, a központi értéktárak szolgáltatásaira vonatkozó követelmények, prudenciális követelmények és a központi értéktárak összekapcsolódására vonatkozó követelmények.

3.9 Az üzletviteli szabályok előírják, hogy a műveletek megkülönböztetésmentesek, átláthatóak és szigorúan kockázatalapúak legyenek, illetve hogy a költségekről és a bevételekről teljes egészében számoljanak be az illetékes hatóságnak.

3.10 A központi értéktárak szolgáltatásaira vonatkozó követelmények között szerepelnek a számlák napközbeni egyeztetésével és a számlák elkülönítésével kapcsolatos kötelezettségek. A készpénzzel történő teljesítés tekintetében a javaslat kötelezi a központi értéktárakat, hogy amikor ez lehetséges és megvalósítható, központi banki számlákon számoljanak el. Lehetőség van kereskedelmi banki számlán történő elszámolásra is, azonban néhány jelenlegi gyakorlattal ellentétben azt egy elszámoló ügynökként eljáró külön hitelintézetnek kell végeznie.

3.11 A magukra a központi értéktárakra vonatkozó prudenciális követelmények a működési kockázat csökkentését célzó fontos rendelkezéseket foglalnak magukban. Mivel a központi értéktárak számára nem engedélyeznék, hogy közvetlenül banki jellegű szolgáltatásokat nyújtsanak, elsősorban működési kockázatokkal néznek szembe. Ezek a rendelkezések megfelelő intézkedéseket írnak elő a műveletek, köztük az elszámolások folyamatosságának biztosítása érdekében. A működési kiadásokra hivatkozva egyúttal tőkekövetelményeket is meghatároznak – a központi értéktáraknak legalább hathavi működési költség fedezésére elegendő tőkével, felhalmozott eredménnyel és tartalékkal kell rendelkezniük.

3.12 A központi értéktárak közötti kapcsolatokra vonatkozó követelmény az elszámolások véglegességére vonatkozó azonos szabályok meghatározását írja elő.

Hozzáférés a központi értéktárakhoz

3.13 A központi értéktárak által nyújtott szolgáltatások piacának megnyitása és a hozzáférési akadályok felszámolása a kezdeményezés egyik célkitűzése. A hozzáférés három típusa kerül mérlegelésre: a) kibocsátók és a központi értéktárak között, b) a központi értéktárak között, és c) a központi értéktárak és egyéb piaci infrastruktúrák között.

3.14 A tervezet értelmében a kibocsátók bármely engedélyezett uniós központi értéktárban nyilvántartásba vetethetik értékpapírjaikat, és jogukban áll egy másik tagállam jogának hatálya alá tartozó értékpapírokkal kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtani.

3.15 A központi értéktárat fel kell jogosítani arra, hogy tranzakciókra vonatkozó adatokat fogadjon a központi szerződő felektől és a kereskedési helyszínektől, ezen infrastruktúrák részére pedig hozzáférést kell biztosítani a központi értéktárak által üzemeltetett értékpapír-elszámolási rendszerekhez.

Hitelintézetek

3.16 Amikor a központi banki elszámolás nem lehetséges vagy nem megvalósítható, a központi értéktárak kereskedelmi banki számlán történő elszámolást kínálhatnak résztvevőiknek. Helyénvaló azonban, hogy az elszámoláshoz kapcsolódó kiegészítő banki szolgáltatásokat ne maguk a központi értéktárak nyújtsák, hanem az illetékes hatóságok felhatalmazása alapján elszámoló ügynökként eljáró hitelintézetet jelöljenek ki, amely pénzforgalmi számlát nyit és az elszámolást elősegítő hiteleszközöket kínál.

3.17 A központi értéktárak és az elszámoló ügynökök ilyen különválasztása fontos intézkedés a központi értéktárak biztonságának szavatolása és javítása szempontjából. Az elszámoláshoz kapcsolódó kiegészítő banki szolgáltatások növelik a központi értéktárakat érintő kockázatokat, és ezért annak a valószínűségét, hogy a központi értéktár nem teljesít vagy súlyos stresszhatás éri.

3.18 Miközben a banki szolgáltatásokat egyes központi értéktárak általában napközbeni formában nyújtják (teljes fedezetet élveznek a biztosítékokból adódó és más pénzügyi források alapján) és e szolgáltatások kizárólag az elszámoláshoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokra korlátozódnak, az érintett összegek meglehetősen nagyok és az ilyen központi értéktárak nem teljesítése kedvezőtlenül befolyásolná az értékpapír- és fizetési piacokat. Az a követelmény, hogy a banki szolgáltatásokat a központi értéktár alaptevékenységeit nyújtó jogalanytól eltérő intézmény nyújtsa, megakadályozza, hogy a banki szolgáltatásokat érintő kockázatok átterjedjenek a központi értéktár alaptevékenységeinek biztosítására, különösen a banki szolgáltatásokból eredő fizetéseképtelenség vagy súlyos stressz esetén.

3.19 Az intézkedéssel kapcsolatos főbb költségek a jelenleg banki szolgáltatásokat is kínáló központi értéktárak számára a banki szolgáltatásokat nyújtó önálló jogalany létrehozásával járó jogi költségek. Az Európai Bizottság szerint a banki szolgáltatások elkülönítésére nincs olyan kevésbé szigorú alternatíva, amely teljesen kiküszöbölné azt a veszélyt, hogy a banki szolgáltatásokból eredő kockázatok átterjedhetnek az alapvető központi értéktári szolgáltatásokra.

3.20 Annak biztosításához, hogy a központi értéktári és banki szolgáltatások ugyanazon vállalkozáscsoporton belül történő nyújtása hatékony legyen, indokolt, hogy a banki szolgáltatások különálló hitelintézet általi nyújtására vonatkozó követelmény ne zárja ki annak a lehetőségét, hogy a szóban forgó hitelintézet ugyanahhoz a vállalkozáscsoporthoz tartozzon, mint a központi értéktár.

3.21 Az illetékes hatóságnak adott esetben tudnia kell bizonyítani, hogy az ugyanazon jogalany által nyújtott központi értéktári és banki szolgáltatás esetén nem merül fel rendszerszintű kockázat. Ilyen esetben indokolással ellátott kérelmet lehetne benyújtani az Európai Bizottságnak, amely engedélyezheti az eltérést. Mindenesetre a hitelintézeti engedéllyel rendelkező központi értéktár tevékenységének az elszámolást kiegészítő banki szolgáltatásokra kell korlátozódnia.

Szankciók

3.22 A hatályos nemzeti felügyeleti rendszerek áttekintéséből például kiderült, hogy a pénzbeli szankciók szintje tagállamonként jelentősen eltér, hogy egyes illetékes hatóságok nem rendelkeznek bizonyos fontos szankcionálási hatáskörökkel, és hogy egyes illetékes hatóságok nem tudják szankcióval sújtani a természetes és jogi személyeket. Ezért az Európai Bizottság javasolja, hogy az illetékes hatóságok számára biztosítsák a közigazgatási szankciók és intézkedések minimális körét, ideértve az engedély visszavonását, a nyilvános figyelmeztetést, a vezetők elbocsátását, a rendelet megsértéséből származó nyereség visszakövetelését, ha megállapítható ilyen jogsértés, és a közigazgatási bírságokat.

4. Az EGSZB álláspontja

4.1 Az EGSZB üdvözli a szabályozási kezdeményezést. A központi értéktár-rendelet hatálybalépésével az Európai Bizottság elkészült az EU pénzügyi infrastruktúrájára vonatkozó szabályozás új keretének három pillérével, melyek a következők: a központi értéktár-rendelet (CSD), az európai piaci infrastruktúra-rendeletet (EMIR) és a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelv (MiFID/MiFIR). Ez a három eszköz együtt biztosítja a piac széles körű és átfogó fedezetét. Az Európai Bizottságnak gondoskodnia kell arról, hogy ezek az eszközök átfedések nélkül kapcsolódjanak egymáshoz, mivel az átfedések az új szabályok eltérő értelmezéséhez vezethetnek. Alapvetően fontos az is, hogy ezek a különféle jogalkotási kezdeményezések a legfontosabb területeken összhangban legyenek egymással.

4.2 Az EÉPH feladata lesz, hogy technikai standardokat dolgozzon ki a szóban forgó új jogszabályokhoz, csakúgy mint a másik két pillérhez. Az EGSZB megjegyzi, hogy az EÉPH-re viszonylag rövid idő alatt igen sok feladatot és felelősséget ruháztak. Ide tartoznak többek között a hitelminősítő intézetek szabályozásával kapcsolatos hatáskörök, az auditágazat felügyelete, a short ügyletekkel és a hitel-nemteljesítési csereügyletekkel kapcsolatos szerepvállalás, valamint az alternatívbefektetésialap-kezelőkről (ABAK) szóló irányelv felügyelete. Alapvetően fontos, hogy feladatainak hatékony elvégzése érdekében az EÉPH megfelelően képzett és tapasztalt munkatársakkal rendelkezzen.

4.3 Most, amikor a pénzügyi szolgáltatók új szabályozásokkal, új felügyelettel, új prudenciális követelményekkel stb. szembeesülnek, a központi értéktárakra vonatkozó szabályozások is újabb változásokat hoznak a pénzügyi szolgáltatói ágazat számára. Az EGSZB támogatja e további változások bevezetését, de arra kéri a szabályozó és felügyelő szerveket, különösen az EÉPH-t, hogy fordítsanak figyelmet a túlságosan sok szabályozásból adódó esetleges gondokra.

4.4 Az euró bevezetése katalizálta a több tagállamra kiterjedő értékpapír-befektetéseket, és a több tagállamra kiterjedő befektetések zökkenőmentes működéséhez nélkülözhetetlenek az Unió-szerte közös normák. A szigorú teljesítési fegyelem csökkenti a partnerkockázatot, konkrétan a likviditási kockázatot és a cserekockázatot, és ami még fontosabb: előmozdítja a befektetővédelmet, mivel segít annak biztosításában, hogy az értékpapírt vásárlókat és eladókat biztonságos módon és időben kiszolgálják. Ebben a tekintetben a rendelet fontos lépést jelent az egységes piac megvalósításához vezető úton.

4.5 Az egységes piac összefüggésében üdvözlendő az „ütle-vélre” vonatkozó javaslat is, amely elősegíti a hozzáférés akadályainak felszámolását, miközben a kibocsátók lehetőséget kapnak arra, hogy az EU-n belül bármely engedélyezett központi értéktárban nyilvántartásba vetessék értékpapírjaikat. A belső piacon a nemzeti monopóliumok ilyen jellegű megtörése szintén üdvözlendő.

4.6 Várható, hogy a központi értéktárak üzleti modelljének kiskockázatú megközelítése és az, hogy a szabályozás ténylegesen korlátok közé szorítja a modellt, kedvező és kedvezőtlen hatást is gyakorol majd a központi értéktárak versenyképességére és innovációjára. A határokon átnyúló piac megnyitása kétségkívül előnyt jelent. Másfelől a központi értéktárak számos szolgáltatás nyújtására felhatalmazást kapnak, ha ezek javítják az értékpapírpiacok biztonságát, hatékonyságát és átláthatóságát. Ennek kiegészítésképpen és az innováció további ösztönzése érdekében az EGSZB javasolja, hogy a központi értéktáraknak csak akkor tiltsák meg nem központi értéktári vállalkozások tulajdonlását, ha az ilyen tevékenységek hátrányosak lennének az adott központi értéktár kockázati profiljára nézve.

4.7 A központi értéktárak tevékenységi körét tekintve komoly változást jelent az a javaslat, hogy a központi értéktárak számára tiltsák meg a korlátozott banki engedély birtoklását. Ez hatással lesz a két nagy nemzetközi központi értéktárra – Euroclear és Clearstream –, amelyek banki lehetőségeiket igen nagy mértékben használják a tőzsdei elszámolás és a letéti őrzés támogatására. A banki tevékenységek köre igen korlátozott, és gond nélkül átvészelte a jelenlegi válságot. Az EGSZB ezzel együtt tudatában van annak, hogy világszinten (G20, Európai Bizottság, IOSCO stb.) határozottan a hitelintézetek szétválasztását részesítik előnyben. A központi értéktárak felhatalmazást kapnak arra, hogy csoportos tulajdonú, korlátozott hatállyal működő bankokat hozzanak létre. Nem valószínű, hogy emiatt komolyabban át kellene majd dolgozni a központi értéktárakra vonatkozó üzleti modellt.

4.8 Annak ellenére, hogy az Európai Bizottság szerint nincs alternatíva a banki szolgáltatásoknak az alapvető központi értéktári szolgáltatásoktól való elkülönítésére, a fenti 3.21. pontban ismertetett rendelkezés lehetőséget ad az eltérésre, ha azt az illetékes nemzeti hatóság is támogatja. Jóllehet van lehetőség az eltérésre, az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal és úgy véli, hogy a legjobb megoldást a különálló bankok jelentik.

4.9 A javaslatokban kötelezővé teszik a forgalomképes értékpapírok dematerializációját. A kijelölt átmeneti időszak 2020-ban ér véget. Ugyanakkor a tagállamok előmenetele e tekintetben egyenlőtlen, és elképzelhető, hogy politikai kompromisszumra van szükség.

4.10 Igen fontos az egységesen T+2-es (a kereskedés utáni második napban meghatározott) elszámolási kötelezettségre vonatkozó javaslat is. Valószínű, hogy a belső piacon ez elérhető, de a globális tranzakciók tekintetében még számos probléma vár megoldásra. Gondolhatunk itt a devizakereskedelemből adódó komplikációkra, az esetleges részvénykölcsönzésekre, az időzóna-eltérésekre, a különböző elszámolási ciklusokra más régiók piacain és azokra a költségekre, amelyek a T+2 lehetővé tétele érdekében a rendszerek automatizálásakor felmerülhetnek.

4.11 A rendelet alapvetően minden központi értéktár számára előírja olyan szabályok bevezetését, amelyek „bírsággal sújtják” azokat a résztvevőket, akik nem hajtják végre időben a tranzakciókat, de fontos, hogy a szabályokat hozzáigazítsák az eszközhez. A nem likvid vagy kkv-részvények késedelmes átadásának megbírságolása hátrányosan befolyásolná a vállalatok piaci likviditását. A tőzsdén jegyzett kkv-k számára fontolóra kell venni az eltérés lehetőségét. A rendelattervezet nem foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy mire fordítják a bírságokból adódó bevételeket.

Kelt Brüsszelben, 2012. július 11-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Staffan NILSSON
